

Da kakovostnemu, ne razsipnemu šolstvu

6.10.2014

Razmišljanje o dvigu plač v izobraževanju so iz trte zvita

Razmišljanja o visokih plačah so povsem legitimna, v kolikor so vezana na visoko produktivnost in tržno usmerjenost dejavnosti. Ko pa jih glasno izreče glavni tajnik Sviza, g. Štrukelj, se moramo državljani raje prijeti za denarnico. V klasični dilemi med kuro in jajcem ocenjuje, »da bi Slovenci v izobraževanju dosegli Finsko, če bi dvignili plače učiteljev za 17 odstotkov ali pa zmanjšali število otrok s štirinajst na devet.«

Kakovosti primarne izobrazbe v Sloveniji ni oporekati. Na lestvici Svetovnega ekonomskega foruma je Slovenija v sklopu zdravja in primarne izobrazbe uvrščena na visoko 12. mesto med 189 državami. Še več, glede na leto 2010 je napredovala celo za 11 mest, kar je največ med vsemi analiziranimi sklopi. Tudi na področju višje izobrazbe je Slovenija uvrščena visoko, na 25. mesto. Bolj zaskrbljujoča je druga plat resnice. Pri makroekonomskem okolju, učinkovitosti trga dela in razvoju finančnega trga smo izgubili veliko število mest in se uvrščamo med 98. in 133. mestom. Težava tako ni, da smo zanemarjali šolstvo, pač pa vse druge segmente naše države, ki pomembno prispevajo k višji dodani vrednosti.

Po podatkih Eurostata je bilo v izobraževanju v Sloveniji v letu 2013 zaposlenih 77.800 ljudi. Ali je to veliko ali malo, lahko najbolj objektivno pove primerjava deleža zaposlenih v celotni delovni populaciji. Po tem kriteriju je Slovenija v zgornji tretjini oz. na 9. mestu. Pri nas je 8,6 % vseh zaposlenih v dejavnosti izobraževanja, v evroobmočju 6,9 % in v opevani Finski 7,1 %.

Morda objektivnejšo sliko lahko poda primerjava razmerja med stroški dela v zasebnem sektorju in dejavnostih izobraževanja, zdravstva, socialnega dela, kulture in razvedrila. Slovenija spada v polovico držav, kjer so stroški dela v prej naštetih dejavnostih višji od tistih v zasebnem sektorju. Uvrščena je na visoko 5. mesto v družbo držav kot so Ciper in Hrvaška.

Izogibati se moramo torej absolutnim primerjavam zaslužkov partikularnih sektorjev, saj so temelji za njih postavljeni na različnih osnovah. Finska ima res 90 % višje stroške dela, vendar je njen BDP višji za 110 %. Plače v izobraževanju in ostalih dejavnostih tako lahko rastejo zgolj z rastjo BDP in se približujejo finskim z relativno višjo gospodarsko rastjo. Vendar je matematika neusmiljena veda, ki ne dopušča veliko dvoumnosti. V kolikor bi naše gospodarstvo od danes naprej vsako leto raslo vsaj za 1 odstotno točko več kot finsko, bi njihov nivo dosegli šele v 145 letih.

Mag. Samo Hribar Milič, predsednik GZS: »Primerjava plač v šolstvu s Finsko brez upoštevanja razlik v produktivnosti gospodarstva, ni na mestu. Skrajni čas je, da se javni izobraževalni sistem močnejše poveže s potrebami gospodarstva«.